Opplæring i Kriminalomsorgen nord
Brundalen videregående skole Trondheim

Entreprenørskap i kriminalomsorgen

FOKO 1.- 3. nov. 2007

Guri Stokka og Anniken Sund
Opplæring i kriminalomsorgen
Brundalen videregående skole

50min……..

- Rammebetingelser
- Grunnlagsdokumenter og forankringer
- Ungdomsbedrift
- Veien videre
- Satsningsområder
  - Kreativitet
  - Elevaktiv læring UB
  - Samarbeid med lokalt næringsliv og hovedskolen
  - Prosjekt skole og arbeidsdrift – deltagerstyring fra innsatte
- Spørsmål

Trondheim fengsel

- Nermarka er en av tre soningsavdelinger ved Trondheim fengsel - lukket avdeling med høy sikkerhet.

- 145 celleplasser
- Gjennomsnitt soningstid ca.3år
- Gjennomsnittsalder innsatte ca.34år
- På årsbasis er det 125-150 elever som benytter seg av et eller flere opplæringstilbud

Opplæringstilbudet skoleavdelinga

- Grunnskoleopplæring
- Studiespesialisering
- Bygg og anleggsteknikk
- Design og håndverk
- Service og samferdsel
- Data
- Engelsk for fremmedspråklige
- Norsk for fremmedspråklige
- Samisk
- Kroppsøving for lukket og varetektsavdeling
- Tilrettelegging av høgskole/universitetsutdanning
- Opplæring i bedrift/ samarbeid med arbeidsdriften

Opplæringstilbudet oppfølgingsbasen

- Grunnskoleopplæring
- Videregående opplæring
  - Studiespesialisering
  - Teori til yrkesforberedende fag
  - Design og håndverk
  - Helse og sosialfag
- Tilrettelegging for høgskole/universitetsutdanning
- Datakortet
- Samarbeid om opplæring i bedrift

Utfordringer

- Stor prosent av innsatte havner på nytt i fengsel
- Grunnleggende endringer i samfunnet og en endring i sysselsettingsmønsteret forventes å skje raskere og raskere– vil kreve en ny type kompetanse
- Vil vi ha behov for flere arbeidsskapere enn arbeidstakere ?

Grunnlagsdokumenter og forankringer

- **For arbeid med entreprenørskap i opplæring:**
- **Kunnskapsløftet - generell del, læreplaner for de ulike fag og læringsplakaten**

Eks. på kompetansemål:

- Utarbeide en enkel forretningsplan i forbindelse med bedriftsetablering (VG1 Service- og samferdsel)
- Klargjøre et valgt produkt for salg og gjøre rede for noen salgs- og omsetningsformer i landbruk og gartnernæring (VG 2 landbruk og gartnerinæring)
- Utvikle ideer til produkter og tjenester som grunnlag for egen produksjon og entreprenørskap i tråd med yrkesmessige behov (VG 1 design- og håndverk)

- Kunnskapsløftet stiller store krav til elevaktiv læring (Forsker Arne N Jordet)

Grunnlagsdokumenter og forankringer

- Læringsplakaten, 8 av 11 punkt omhandler entreprenørskap
- Strategiplan for entreprenørskap - ”Se mulighetene og gjør noe med dem” (2006)
- Ungdomsbedrift i Trondheim fengsel er lagt under prosjekt til fordypning. Ved å involvere entreprenørskap i undervisningen vil deler av læreplan i programfag og fellesfag også bli ivaretatt
- Studiespesialisering med entreprenørskap, noe for skoleavdelinga i Trondheim fengsel?

Ungdomsbedrift

- **UB** er en av flere metoder i arbeidet med pedagogisk entreprenørskap
- En **metode** som gir elevene kunnskaper om, erfaringer i og forståelse for arbeidslivet
- **Etablere - drive – avslutte** egen bedrift, innenfor rammen av et skoleår

Opplæring i Kriminalomsorgen nord

Brundalen videregående skole Trondheim

UB Most Wanted

- Ingen erfaring med entreprenørskap i skoleavd. ved oppstart høsten 2005
- Positiv ledelse og motiverte lærere
- Most Wanted – registrert 05.12.05
- Tverrfaglig sammensatt gruppe
- Kvinner og menn med korte og lange dommer, ulik alder, utdanningsbakgrunn, yrkeserfaring og kulturbakgrunn
- Noen begrensninger/utfordringer – masse muligheter

UB Most Wanted

- Den gode forretningside – kreativitet
- Markedsundersøkelser
- Prototyper, produktutvikling og produksjon
- Organisasjonskart og stillingsinstrukser
- Markedsføring og utstillinger
- Regnskap
- Styremøter – med/uten mentor
- Visjon og vedtekter
- Rapporter og kursbevis

Opplæring i Kriminalomsorgen nord

Brundalen videregående skole Trondheim

Publisert 16.12.2005

Smykker «Made in» Trondheim fengsel.

Det er ikke fangelenker,

men sølvkjeder som rasler bak murene i Trondheim fengsel. På verksted og inne på cellene produseres det sølvkjeder på løpende bånd.

adressa.no

Produkter

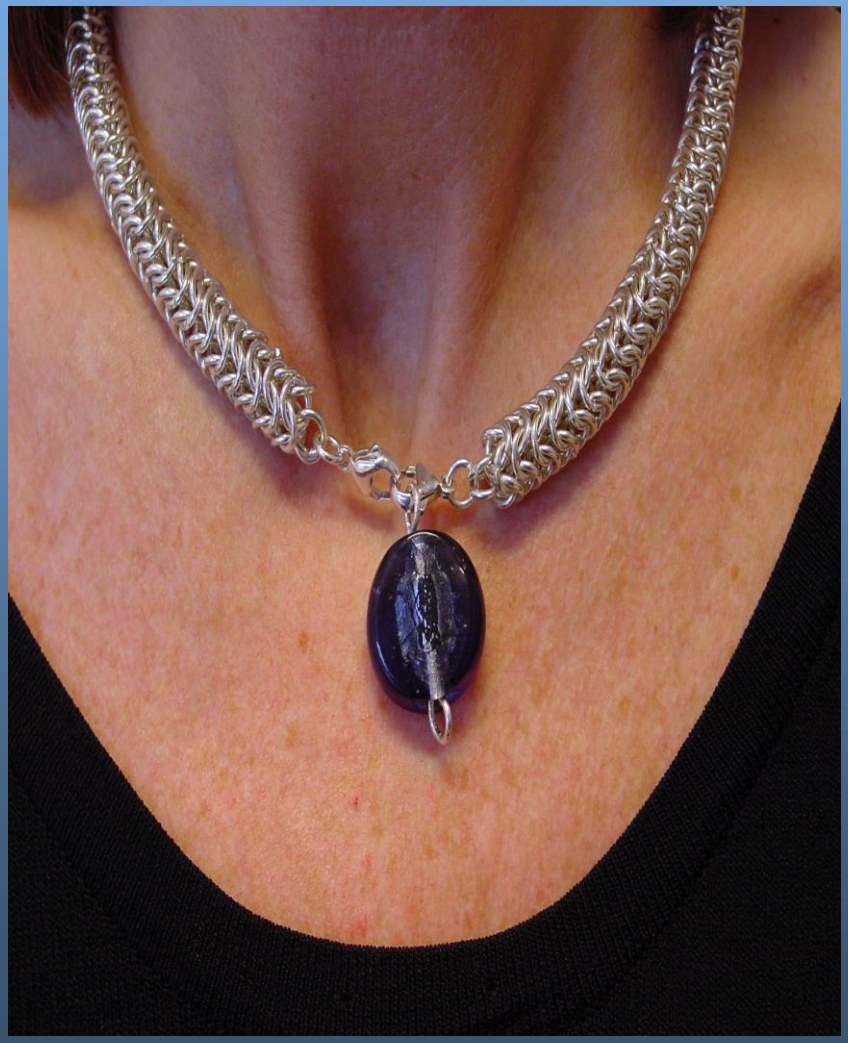

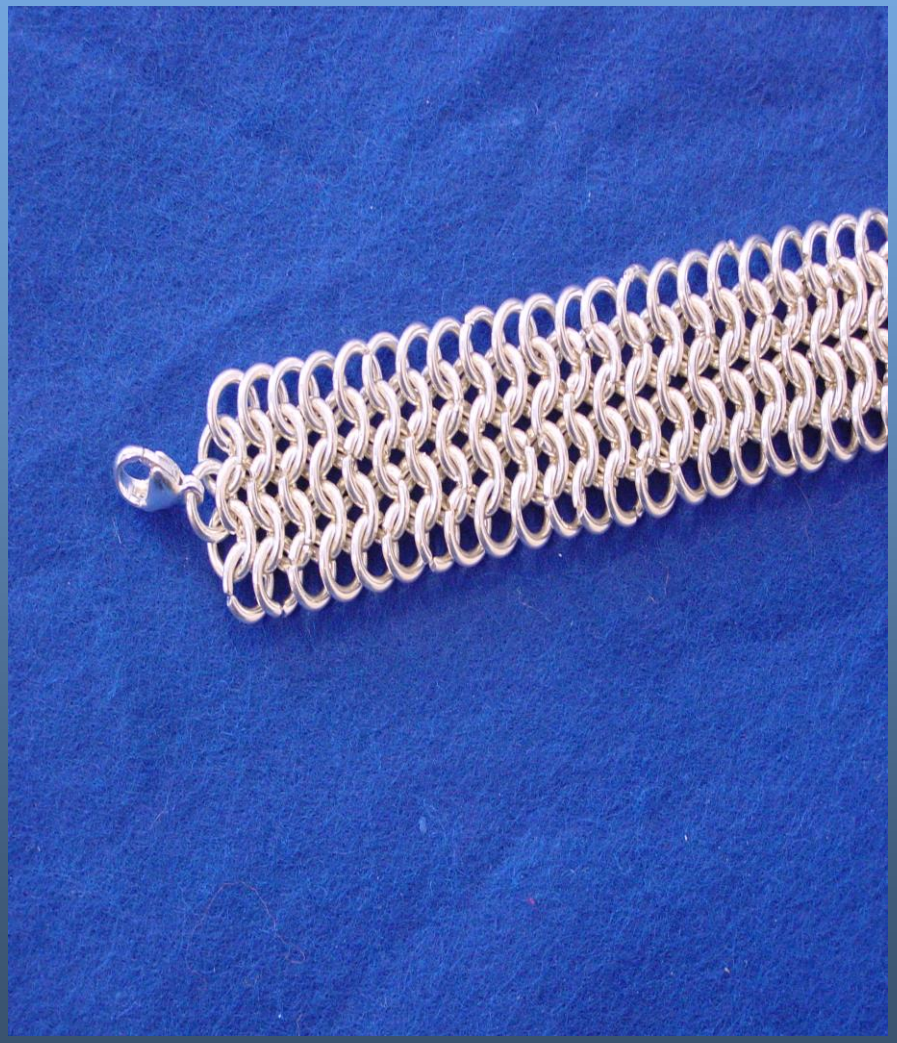

Høydepunkter

Fylkesmessa for ungdomsbedrifter

- Årets entreprenørskaps aktivitet i Sør-Trøndelag
- 1.premie beste utstilling....*estetisk og fengslende utstilling..*
- 3.premie beste håndverksbedrift

Utstilling Trondheim bibliotek og KRUS

Fordeling av overskudd

- Antall leverte enheter: 280
- Omsetting: 110 000
- Overskudd: 50 000
  - Oppussing av besøksrom Tr.heim fengsel
  - Oppstart av Pårørende - forening
  - Visitortjenesten
  - Stipend til ansatte i Most Wanted
  - Oppstart av nye ungdomsbedrifter

Erfaringer - elever

- Hele arbeidsprosessen
- Stor innflytelse og medbestemmelse – blir gitt ansvar
- Lagarbeid/samarbeid
- En kombinasjon av teori og praksis – å lære gjennom å gjøre
- Den gode opplevelsen av å mestre/lykkes

Erfaringer - lærere

- Opplæringsarena for et tverrfaglig samarbeid mellom elever med ulik bakgrunn og erfaringer
- Stor kreativitet og skaperglede
- Motiverte og ansvarsbevisste elever
- Positiv respons bygger selvtillit
- Forberedelse til arbeidslivet etter endt soning
- Positivt med tverrfaglig lærersamarbeid

Opplæring i Kriminalomsorgen nord

Brundalen videregående skole Trondheim

Opplæring i Kriminalomsorgen nord

Brundalen videregående skole Trondheim

Veien videre

Skoleåret

2006/2007 og 2007/2008

Satsningsområder 2006/2007 og 2007/2008

- Pedagogisk entreprenørskap – satsningsområde
- Videreutvikle arbeidet med entreprenørskap

- Kriterier for å kvalitetssikre læringsopplegg som fremmer entreprenørskapskompetanse:
  - Kreativitet
  - Elevaktiv læring - UB
  - Samarbeid med lokalt næringsliv og hovedskolen
  - Tverrfaglighet og deltagerstyring fra innsatte

Satsningsområder
Kreativitet

- Alle mennesker har evne til kreativ nyskaping, kriminelle mer enn andre
- Gir grunnlag for å se positive muligheter framfor begrensninger både under og etter soning
- Felles plattform/ståsted for alle elever og lærere:
  - Kreativt verksted for alle elever i skoleavdelinga
  - Gründercamp for elever
  - Kreativ dag for ansatte

Kreativt verksted – elever 2006/2007

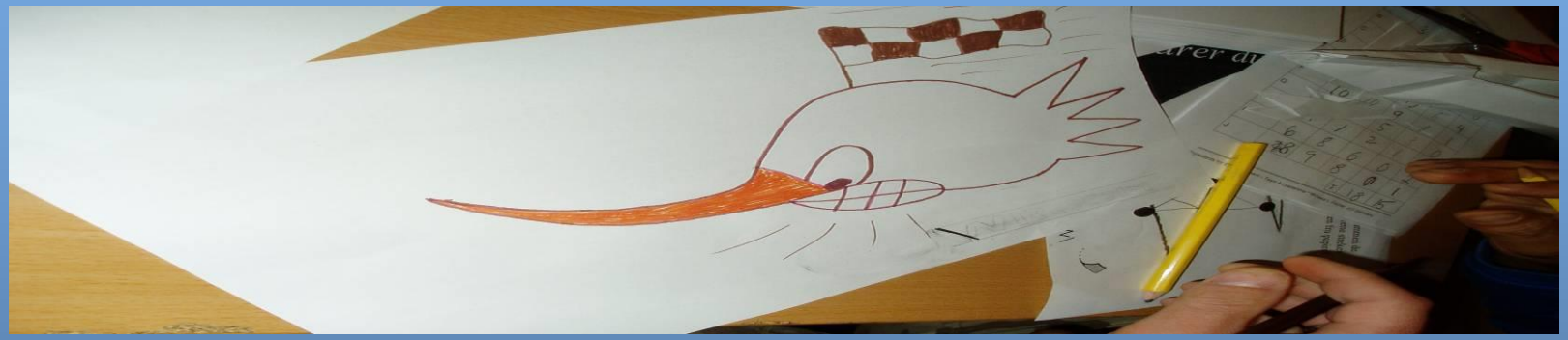

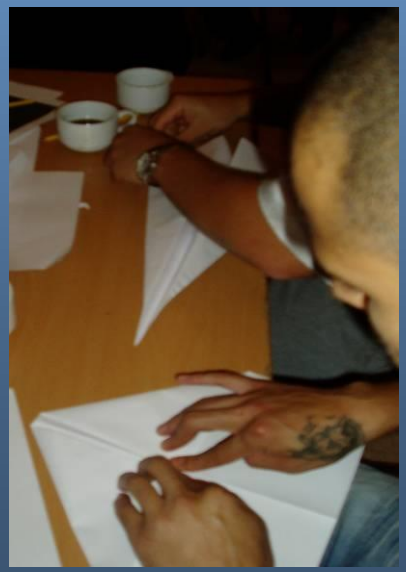

Overføringsverdi

Flyselskapet = UB

- Verdsette og utnytte talenter og kompetanse
- Ta ansvar
- Kreativitet
- Samarbeid
- Produksjon
- Markedsføring
- Design
- Prøve og feile
- Humor skaper godt arbeidsmiljø
- ”Alle kan ikke gjøre alt”

Kreativt verksted –elever 2007/2008

”Kreative prosesser”

Målet for dagen:

Verktøy og innsikt
til å skape en bedre arena
for entreprenørskap
på skolen

Opp og frem

Kreativitet

- En idé kan være en ny kombinasjon av kjente ting
- Hva var egentlig nytt med glødelampen da den kom?

  Glasset ? Glødetråden ? Sokkelen ?

  Nei, ingen av delene var nye.

  Alle var kjente fra før, det var kombinasjonen av komponentene som var det unike.

Tenke på kryss og tvers

- Grupper på 3 stk
- Dere skal velge hvert deres ord fra utlevert skjema
- Ved hjelp av disse tre ordene (produkt, kunder og behov) skal dere fantasere dere fram til nye forretningsideer
- **I denne fasen er alt tillatt**

Noen forretningsideer:

Idé 1	Feriereiser, Sportsinteresserte, Mørkredd ➢ **Selvlysende telt**
Idé 2	Kokebok, Pensjonister, Glemmer mye ➢ **Kokebok for pensjonister med enkle hverdagsretter forklart med stor skrift**
Idé 3	Sokker, Jenter, Har liten tid ➢ **Rosa engangs papirsokker**
Idé 4	Belter, Gutter, Sitter i fengsel ➢**Belte med spenne i herdet plast som ikke gjør utslag på metalldetektor**

Ideene ble presentert i plenum

Grûndercamp 2007- 2008

3 helt annerledes og kreative «skoledager»

Samtidig med vår lokale Grûndercamp arrangerte UE tilsvarendende Grûndercamp for 200 elever fra ulike videregående skoler i hele fylket.

Elevene skal bruke seg selv, sin kreativitet og sine fagkunnskaper sammen med andre elever, hvor de skal finne løsninger på en gitt problemstilling. Dette skal være en vare, tjeneste eller idé som på en eller annen måte skal løse et problem eller tilfredsstille et behov.

Problemstilling

Hvordan kan biltrafikken i Trondheim by reduseres

Det var konkurranser i ulike kategorier og hver elevgruppe ble vurdert av en jury

Bruk av videokonferanse

Beste innovative produkt- **en ny kombinasjon av kjente ting**

Kreativ dag 1 - lærere

Målet for dagen:

Hva er entreprenørskap

Kreativitetsøvelse

Forankringer

Kreativitet hva er det

Positiv dusj

Ungdomsbedrift som metode

Innovasjon

Gruppearbeid m/ tverrfaglig prosjekt

Oppsummering / forventninger

Evaluering

Satsningsområder
Elevaktiv læring - UB

2006/2007:
Kråkesølv UB
Tverrfaglig elevgruppe
Oppstartkapital fra Most Wanted
Sølvarbeid
Oppstart av T-skjorte prosjektet
Kreativitet, produktutvikling og eierforhold til egen kompetanse bla. gjennom opplæring av nye innsatte
2007/2008:
UB ?
Tverrfaglig elevgruppe
Oppstartkapital fra Kråkesølv
T-skjorteprosjekt og nytt produkt?
Fokus på kreativitet samt studiespesialisering

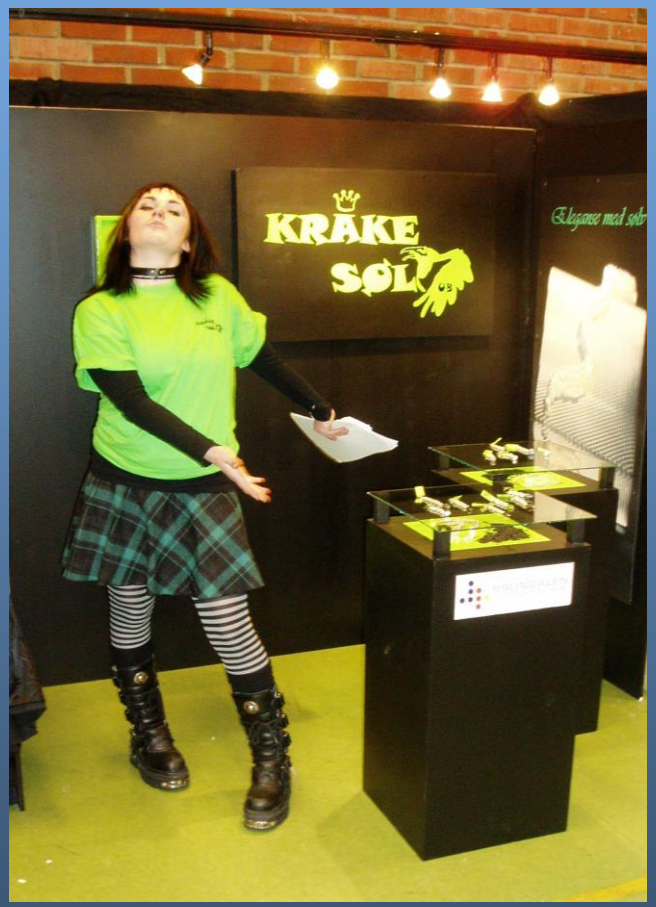

Fylkesmessa for ungdomsbedrifter 2006/2007

Satsningsområder
Elevaktiv læring - UB

Glassbasen UB
Oppfølgingsbasen
Sammensatt elevgruppe

Oppstart med 5 elever uke 39.
Tema glass
Kreativitet og idèutvikling
Forretningsidè
Stiftelsesmøte uke 45

Oppstart salg

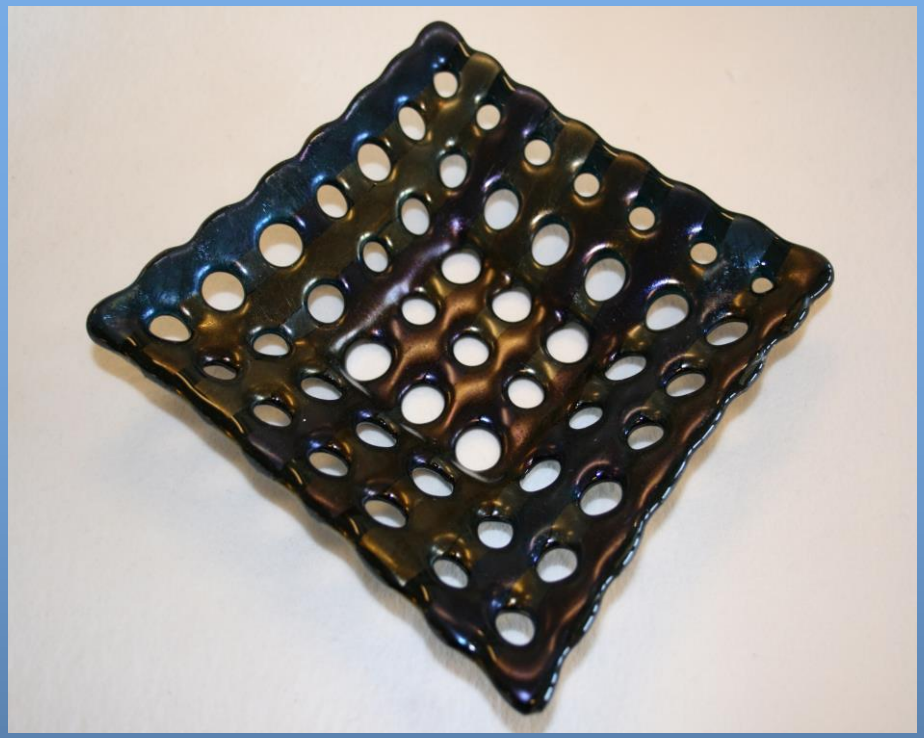

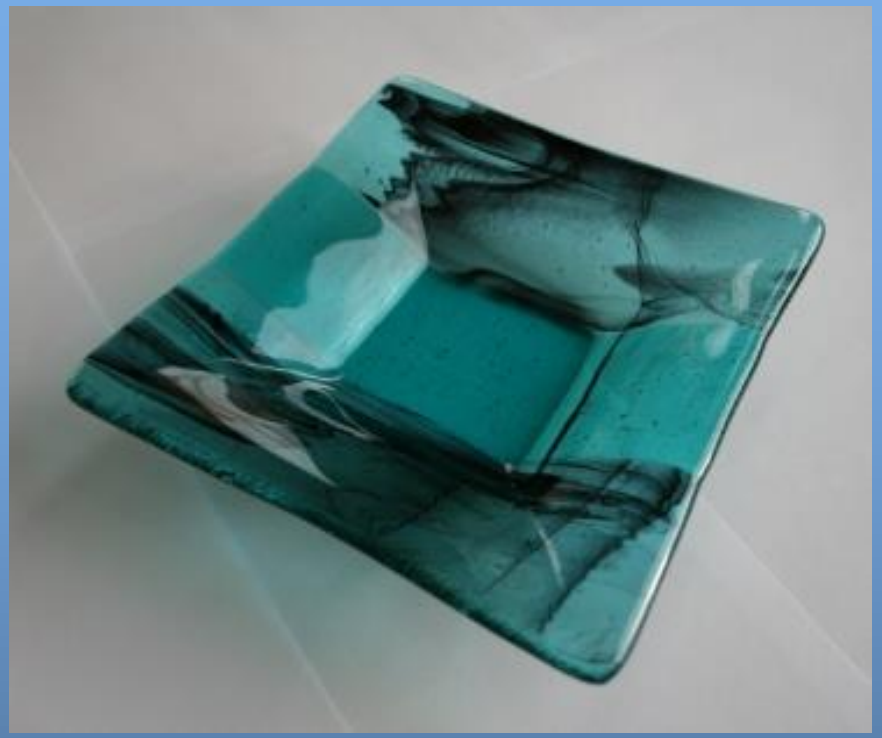

Satsningsområder

Kontakt med lokalt næringsliv og hovedskolen

Utvidet læringsarena

Bygge opp innsattes nettverkskompetanse

- Mentor
- Veileder under Grûndercamp
- Ulike gjesteforelesere etter behov, produktutvikler, reklamekonsulent
- Samarbeid med VG1 Media og kommunikasjon fra hovedskolen

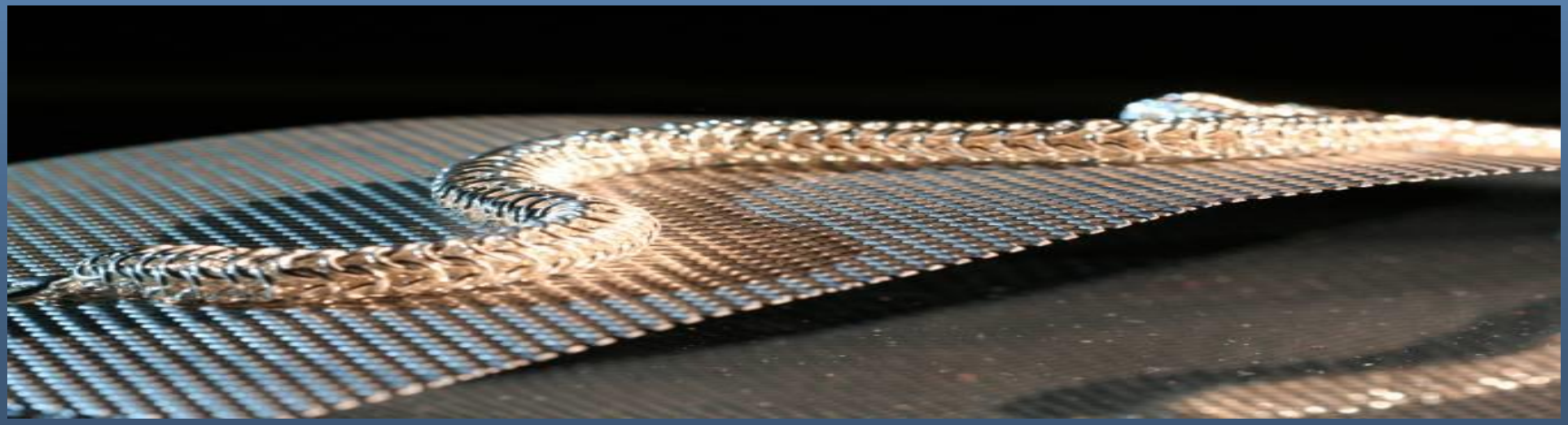

Satsningsområder

Samarbeidsprosjekt skole - fengsel

- Trondheim fengsel har som målsetting å videreutvikle og forsterke arbeidet med rehabilitering av innsatte

- Prosjektgruppe arbeidsdrift/skole

- Hvordan gi innsatte på lukket/varetekt flere og kvalitativt bedre aktivitetstilbud

Deltagerinnflytelse/ involvering av innsatte

- Tidlig i prosessen en invitasjon til informasjonsmøte/ide

  dugnad for alle innsatte rundt utforming av tiltak

- Kreativ dag for 6 innsatte lukket/varetekt.

  Utarbeide konkrete forslag på tiltak med vekt på entreprenørskap

- Ikke gjennomført

Satsningsområder

Samarbeidsprosjekt skole - fengsel

- Butikken Børsons Bazar
- Norges første selvbetjeningsbutikk i fengsel drevet av innsatte for innsatte
- Pilotprosjekt- det umulige som ble mulig
- Etter modell fra UB
- Service og samferdsel
- Fra kiosk til varehus

Verdiskaping

- Styrker innsattes selvtillit
- En unik mulighet til mestring
- Gjør overgangen etter endt soning lettere
- Unngå ny kriminalitet

Pedagogisk entreprenørskap handler om å se mulighetene framfor begrensningene